

DEN NORSKE KIRKE

Årsrapport 2008

Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd

Foto: Bjørn Gunnes
NY BISKOP I NY
REISEBISPEKÅPE

Foto: Christine Waanders
TROSOPPLÆRINGSREFORMEN MARKERES I NÆRØY

Kirka i Nidaros – her hører vi til

I. Generelt om Nidaros bispedømme

Hovedmålet for virksomheten er formulert slik i budsjettproposisjonen for 2008:

Kirkepolitikken skal understøtte Kirkemøtets mål for Den norske kirke som en bekjennende, misjonerende, tjenende og åpen folkekirke. Den norske kirke skal være en landsdekkende, lokalt forankret kirke, som inviterer mennesker i alle aldre og livssituasjoner til tro og fellesskap. Kirken skal bidra til å styrke lokalsamfunn, målbare menneskeverdet og utfordre til solidaritet.

Dette er mål som vi kjenner oss igjen i og som det både i menighetene og på bispedømmeplan kontinuerlig arbeides med å virkeliggjøre.

Bispeembetet – bispeskiftet

Interessen for et bispeskifte er omfattende, både innen kirken og i samfunnet. Dette henger sammen med at biskopen er den fremste kirkelige leder i bispedømmet og det fremste talerør på kirkens vegne. Biskopens virke i den lokale kirke – blant tilsatte og frivillige – bidrar til inspirasjon, utvikling og vekst i menighetene. Samtidig har biskopen en posisjon som gir mulighet for kontakt og dialog med mennesker i alle samfunnslag og med samfunnets ulike institusjoner. Det er derfor naturlig at et bispeskifte engasjerer sterkt i hele bispedømmet, noe Nidaros erfarte i 2008:

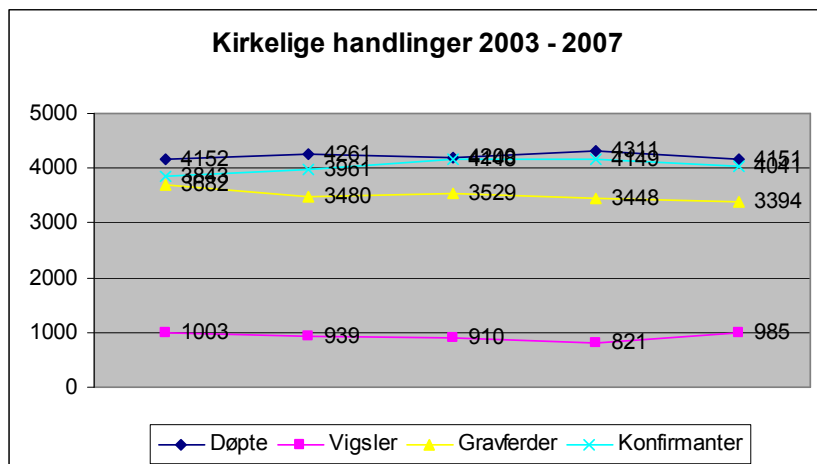
Engasjementet kom først til syne da biskop Finn Wagle fratradte etter 17 års tjeneste som Nidaros biskop. Mange fikk anledning til å hilse og takke biskopen på ulike måter det siste halve året. Ved avskjedsgudstjenesten og den etterfølgende kirkekaffen i april kom det til uttrykk stor takknemlighet fra både bispedømmet og landsdelen for det utrettelige og mangfoldige arbeidet Finn Wagle hadde stått i gjennom mange år.

Dernest ble engasjementet synlig i forbindelse med nominasjon, utnevning og vigsling av Tor Singaas som ny biskop. Bispedømmerådet gjennomførte nominasjon på oppdrag av departementet tidlig i 2008. I den etterfølgende avstemningen pekte en av kandidatene seg ut. Det var derfor ingen overraskelse da Tor Singaas ble utnevnt til biskop i juni. Ved vigslingen i desember var oppslutningen igjen omfattende slik den skal være ved en bispevigsling.

Et bispeskifte åpner for nye muligheter og fordrer en gjennomtenkning av hva som skal prege arbeidet de nærmeste årene, noe som skjer i et samvirke særlig med bispedømmerådet og prostene. Planene for det første halve året i 2009 har fokus på at bispedømmet skal bli kjent med den nye biskopen og at biskopen skal bli kjent med bispedømmet. Dette skjer ved besøk i alle prostier med gudstjeneste og møter med prestene, lokalt kirkelig tilsatte, rådsmedlemmer og ordførere.

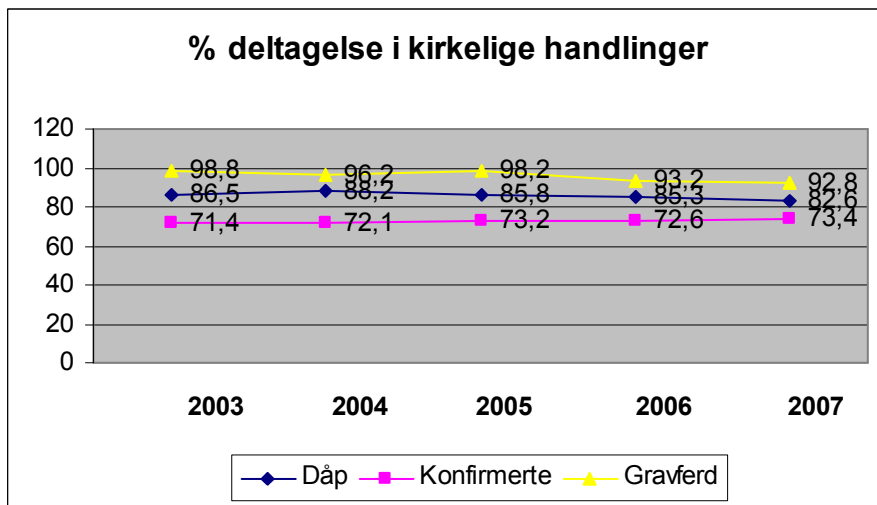
Oppslutningen om kirken – statistiske tendenser

Det er naturlig å belyse oppslutningen om folkekirka gjennom noe statistisk materiale: Først omfanget av kirkelige handlinger:

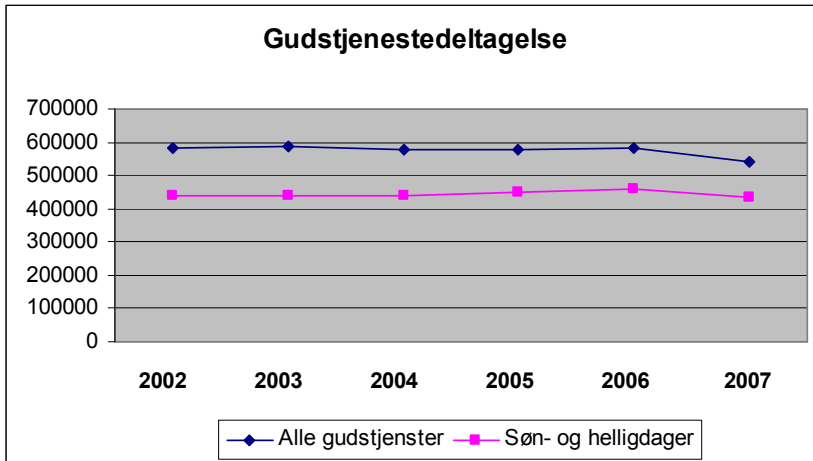
For hele perioden er det stor stabilitet i antallet kirkelige handlinger. Antallet døpte er det samme i 2007 som det var i 2003 og antallet konfirmanter har steget med 200. Kirkelige gravferder har vist en synkende tendens. Antallet vigslere viste en synkende tendens gjennom mange år, men økte betydelig fra 2006 til 2007.

Neste tabell viser %-vis andel av fødte som døpes, av 15-åringer som lar seg konfirmere og døde som gis kirkelig gravferd i perioden 2003 – 2007:

Denne oversikten viser en nedgang i den %-vise oppslutningen om dåp og gravferd. For konfirmasjon er oppslutningen stabil og litt stigende. For konfirmasjon er % regnet ut fra antallet i årskullet. Dersom en hadde tatt antallet døpte i årskullet ville %-tallet blitt høyere.

Oppslutningen om kirken kommer også til uttrykk gjennom deltagelsen i kirkens gudstjenester:

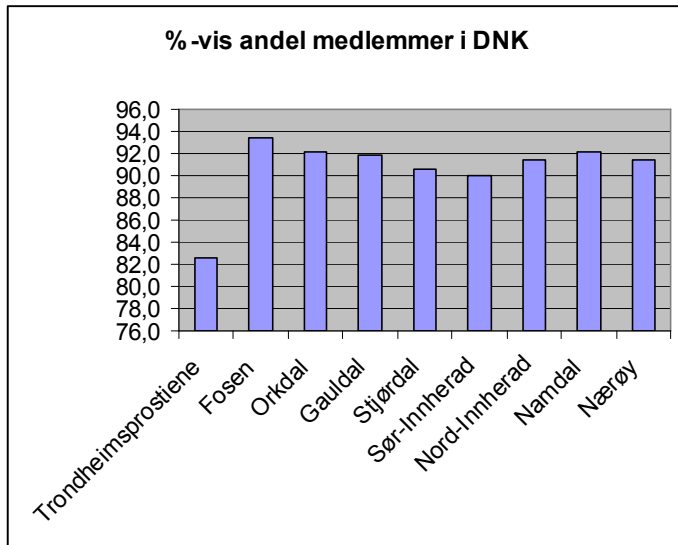
Her ser vi en betydelig nedgang i antallet deltagere fra 2006 til 2007

Nedgangen er minst for gudstjenester som holdes på søn- og helligdager.

I den perioden vi her omtaler har vi også sett en nedgang i antallet gudstjenester (se deltaljer under resultamål 9). Når antallet gudstjenester sammenholdes med antallet deltagere viser utviklingen at det i 2002 i gjennomsnitt var 91 deltagere på hver gudstjeneste mens tallet i 2007 har steget til 96 deltagere.

De fleste som bor i Trøndelag er medlemmer i Den norske kirke. Medlemsprosenten er i bispedømmet som helhet er pr. 1.1.2009 87,1 % - i hele landet 80,7 %. For landet som helhet er dette en nedgang med 1,1 %, mens nedgangen i Nidaros 0,7 %. Variasjonene mellom delene av bispedømmet er imidlertid store. Pr 1.1.2009 er andelen medlemmer størst i Høylandet (96,9 %) og Rennebu (96,5 %) kommuner. Lavest medlemsprosent er det i Verran kommune hvor andelen er 77,8 % og i Trondheim kommune med 81,8 %.

Følgende tall viser medlemsprosenten i prostiene pr. 1.1.2008 – de fire Trondheimsprostiene er her slått sammen:

Som ventet er det lavest medlemsprosent i de fire Trondheimsprostiene (Klæbu kommune inkludert).

I alle de andre prostiene er medlemsprosenten 90 % eller høyere.

Disse statistiske bildene bekrefter det inntrykket som vi får gjennom kontakt med menigheter og tilsatte; i Nidaros er det en stor og stabil, om enn litt synkende, oppslutning om folkekirken.

Gjennomslag for sørsamisk kirkeliv

Nidaros bispedømme er meget tilfreds med at Kultur- og kirke departementet i 2008 fastsatte Forskrift om samisk menighet i sørsamisk språkområde. Dette er en bekreftelse på sørsamenes eget arbeid med sikte på å få opprettet en slik menighet, noe som gir grunnlag for at det velges et eget menighetsråd.

Den første store utfordringen blir å nå ut med informasjon slik at det skapes interesse for å la seg registrere i medlemsregistret. Dernest nominasjon til menighetsråd og gjennomføring av valg. En rammeplan for dette er lagt og denne avsluttes med en markering sammen med det nye menighetsrådet i Nidaros domkirke i november 2009.

I 2008 er arbeidet innen sørsamisk kirkeliv ført videre ved diakon og sørsameprest og gjennom utvalg for sørsamisk kirkeliv.

Til sammen er holdt 27 gudstjenester hvorav 3 gudstjenester utenfor sørsamisk område i Norge og 5 gudstjenester i sørsamisk område i Sverige. Sørsamepresten har også hatt noen sørgesamtaler og begravelser. En rekke husbesøk er gjennomført til familier i 15 kommuner innenfor det sørsamiske området. Konfirmanttreff over 4 dager for sørsamisk ungdom er et viktig tiltak for denne aldersgruppen. Kirke/skole-samarbeidet er utviklet ved besøk på de sørsamiske skolene/barnehage i området.

Gjennom deltagelse på en rekke seminarer og møter har medarbeiderne bidratt til å sette fokus på trosopplæring, helseforhold, tospråklige kommuner o.a. sett fra et sørsamisk perspektiv.

Det har vært to seminarer om samiske salmer og det har vært arbeidet med oversettelse av bibeltekster til sørsamisk og med liturgier for dåp og gravferd. Dette er et krevende arbeid som ikke løses bare ved direkte oversettelse; også arbeid med det sørsamiske språket og dets uttrykk er nødvendig.

Utgivelsen av Sørsamisk kirkeblad Daerpies Dierie er ført videre med 4 nummer også i 2008. Dette er et viktig tiltak for hele det sørsamiske området, for å bygge både sørsamisk identitet og kirketilhørighet.

Virksomheten ved Nidaros domkirke

Tilskuddet fra staten er av avgjørende betydning slik at Nidaros domkirke kan fylle sin rolle som nasjonalhelligdom. Tilskuddet gir mulighet for å opprettholde, kvalitetssikre og utvikle den kirkelige og musikalske virksomheten.

Ikke minst nivået på kirkemusikken, særlig representert ved de fem korene, må fremheves. Korene er aktivt til stede i den kirkelige og liturgiske tjeneste gjennom året og fremstår som gode representanter på sine oppdrag også utenfor bispedømmet. Gjennom dette oppnås et kvalitetsmessige høyt nivå som kommer til uttrykk også ved de store anledninger. I 2008 kan dette knyttes særlig til statsbesøk, bispeskiftet og de årlige Olavsfestdagene.

Pilegrimsarbeidet, særlig mottaket av pilegrimer, er en viktig del av den satsingen som lar seg opprettholde. Samarbeidet med prosjekt Pilegrimsleden er ført videre. Gjennom dette blir pilegrimer ivaretatt både på pilegrimsvandring og når de kommer fram til det som for mange er målet; Nidarosdomen. Opprettelsen av Nidaros pilegrimsgård vil fordre en ny gjennomtenkning av hvordan oppgaver og ansvar skal fordeles.

En mer utfyllende rapport fra Nidaros domkirke og Vår Frue menighetsråd oversendes departementet ved eget brev.

Nidaros pilegrimsgård

Nidaros pilegrimsgård ble opprettet som stiftelse i januar 2008. Stiftere er: Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune, Nidaros bispedømmeråd, Nidaros domkirke og Vår Frue menighetsråd, Trondheim kirkelige fellesråd, Stiftelsen Areopagos, Nidaros domkirkes restaureringsarbeider, Olavsfestdagene, Kirkerådet og Stiklestad nasjonale kultursenter.

Nidaros bispedømmeråd har formidlet til stiftelsen de premisser som ligger til grunn for den statlige bevilgningen til virksomheten og utbetalt tilskuddet. Stiftelsen har levert årsmelding og regnskap som fastsatt for stiftelser.

Offisiell åpning av Nidaros pilegrimsgårds lokaler i Kjøpmannsgata 1 ble holdt i mai med deltagelse av både kultur- og kirkeministeren, de fleste biskopene, stifterne og en rekke andre gjester.

Sommeren 2008 har det vært ordinær sommerdrift med fokus på pilegrimsmottak, herunder overnatting. Det var et betydelig antall overnattinger med en naturlig topp rundt Olsok da kapasiteten ved selve Pilegrimsgården ikke var stor nok til å dekke etterspørselen. Bemanningmessig ble driften løst ved midlertidige engasjementer og ved frivillige medarbeidere.

Pilegrimsgården har i 2008 engasjert midlertidig daglig leder på deltid. Det er anskaffet en del inventar og utstyr med tanke på permanent drift. Samarbeid med Statsbygg om detaljene for rehabiliteringen av bygningsmassen er kommet i gang. Gjennom denne kontakten er det avklart at Statsbygg ikke ser seg i stand til å rehabilitere bygningsmassen så rask som opprinnelig tenkt. Dette arbeidet kommer ikke i gang før i 2009 og forventes nå ikke avsluttet før i 2010. Det innebærer at en del anskaffelser må utsettes og at driften blir midlertidig og begrenset også i 2009, dog med høyere aktivitet enn i 2008.

Tilsetting av daglig leder i fast stilling skjedde i desember og hun går fra mars 2009 inn i stillingen for å tilrettelegge og lede driften. Fra 2009 vil pilegrimspresten i Nidaros inngå i staben ved Nidaros pilegrimsgård. For å samordne pilegrimsaktivitetene tas det

sikte på å inngå en egen avtale mellom pilegrimsgården, menighetsrådet og bispedømmerrådet.

Bispedømmerrådet er godt tilfreds med etableringen av Nidaros pilegrimsgård. Det engasjementet og den interessen for pilegrimsgården som har kommet til syne allerede i 2008, borger for en god fortsettelse. Forsinkelse med rehabiliteringen av bygningsmassen er beklagelig. Samtidig gir dette mulighet for enda bedre planlegging av driften.

Bispedømmets strategiarbeid

I 2008 er virksomheten i bispedømmet ført videre i lys av departementets hovedmål, kirkemøtets vedtak og bispedømmets strategiplan som i mange år har hatt overskriften ”Kirken i Nidaros – sammen underveis”.

Samtidig har råd og biskop sett behov for en fornyelse i det langsiktige strategiske arbeidet. Dette er forberedt gjennom 2008 i lys av Kirkemøtets visjonsdokument fra KM 2008, pågående reformarbeid, departementets tildelingsbrev for 2009 og sett i sammenheng med behovet for en tydeligere prioritering av færre områder.

Etter dette har bispedømmerrådet vedtatt en ny strategisk (langsiktig) plan for perioden 2009 – 2012 med overskrift:

Kirka i Nidaros – her hører vi til

Planen har tre hovedområder:

- Vi vil være til stede i alle lokalsamfunn
- Vi vil sette mennesker i sentrum
- Vi vil verne om alt liv

Under hvert hovedområde er det flere underpunkter.

II. Kirkelig sektorrapporing – resultatmål 1 – 8

1. Mål: Gjennomføre Kirkemøtets vedtak og ivareta felleskirkelige oppgaver

Generell vurdering

I flere år har den kirkelige virksomhet vært preget av forsøk og reformer – reformer under planlegging og reformer som iverksettes. Det er naturlig å nevne reformene knyttet til prestens lederskap og nye tjenstedistrikter for prestene, forsøk med ny organisering i rådsstrukturen, trosopplæringsreformen, nye planer for diakoni og for kirkemusikk, gudstjenestereformen og demokratireformen.

Både for bispedømmet og for menighetene er det krevende å arbeide med mange reformer samtidig. Vårt inntrykk er likevel at reformene i all hovedsak er tatt imot med glede og forventning, og omsatt i handling med det perspektiv at de skal åpne for fornyelse og vekst i menighetene. Rådene stilles overfor nødvendigheten av strategiske overveielser om hva som skal vektlegges sterkest – i lys av at ressursituasjonen mange steder ikke gir grunnlag for å satse like sterkt på alle reformer samtidig. Mange av reformene utfordrer også til et nært og tett samvirke dels mellom prestetjenesten og rådene og dels mellom flere råd. Vi erfarer at slikt samvirke mange steder styrkes. På denne måten har nybrottsarbeidet en gunstig virkning fra flere innfallsvinkler.

Flere av reformene omtales i senere avsnitt. Her er det naturlig å trekke fram gudstjenestereformen hvor vi opplever stort engasjement i rådene og blant tilsatte. Gjennom dette får menighetene nye impulser til hvordan gudstjenester kan feires og får selv prøve ulike alternativer. Samtidig må det sies at forsøk og ikke minst høringsprosesser oppleves krevende. Det er tilfredshet med at høringsfristen for det nye gudstjenestematerialet er utsatt slik at det blir KM i 2010 som skal gjøre endelige vedtak.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Nidaros biskop har sett det som tjenlig å åpne for at mange menigheter kan drive forsøk og har godkjent 15 liturgiske forsøk etter de retningslinjer som er fastsatt. Sammen med Kirkerådet er 9 høringsmenigheter valgt ut for prøving og høring om det liturgiske materialet inklusive salmebok og tekstbok.

Ved fordelingen av tilskudd fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål har bispedømmet prioritert dåpsopplæring og Ung i kirken. Samtidig har det vært viktig å støtte noen prosjekter på bispedømmenivå som kommer alle menigheter til gode. I 2008 mottok bispedømmerådet 33 søknader og innvilget 22 av dem. Ved dette ble kr 649.000 fordelt på prosjektene i tillegg til kr 100.000 fra Kirkerådet til misjonskonsulent.

Prosjekttype	Antall prosjekter	Bevilget tilskudd	Herav til BDR
Dåpsopplæring	9 prosjekter	Kr 182.000	
Ung i kirken	6 prosjekter	Kr 283.000	
Ung i kirken Konfirmanntblad			Kr 125.000 Kr 38.000
Diakoni	2 prosjekter	Kr 40.000	
Gudstjenesteliv	3 prosjekter	Kr 70.000	
Annet	2 prosjekter	Kr 34.000	
Sentralt bidrag til misjonsk.	1 prosjekt	Kr 100.000	Kr 100.000
Administrativt bidrag		Kr 40.000	Kr 40.000
Sum	23 prosjekter	Kr 749.000	Kr 303.000

Det største overgripende arrangementer er fortsatt årlige stiftsdager for alle kirkelig tilsatte. I 2008 var hovedtemaet: "Har æ diakonert i dag? – Evangeliet i handling.", men også med andre kortseminarer for bedre å favne bredden av kirkelig tilsatte. Hovedtemaet var valgt i lys av den nye diakoniplanen.

Framoverskuende perspektiv

Med mange reformer blir det mindre plass for andre oppgaver. Det gjelder for bispedømmet og det gjelder for tilsatte og rådene lokalt. Reformene forutsetter at lokalt tilsatte prioriterer kurs og samlinger hvor dette er tema, noe som gjør deltagelse på andre typer samlinger vanskeligere. Dette må også bispedømmet ta inn over seg og trapper derfor ned noe annen aktivitet i 2009.

Nye gudstjenesteordninger vil bli en berikelse i menighetene. Men reformen blir ikke operasjonalisert gjennom det skriftlige materialet alene. Det er nødvendig med kompetanseheving og implementeringsprosesser både for råd, tilsatte og i menighetene. Vi opplever behov for tydelige planer for sentrale, regionale og lokale instansers ansvar og for samhandlingen mellom nivåene. Planene må stå i forhold til den ressursituasjon som i praksis finnes.

Målet med reformen er blant annet bredere involvering og større fleksibilitet i gudstjenestene ut fra menighetenes behov og ønsker. Skal dette oppnås i det løpende menighetslivet kan det vanskelig skje uten at kirkens tilsatte bruker mer tid på forberedelse av gudstjenester. Det reiser grunnleggende spørsmål om hvordan dette skal håndteres ressursmessig.

2. Mål: Utvikle kirkens trosopplæring og støtte det miljøskapende og forebyggende arbeidet blant barn og unge

Generell vurdering

Med en dåpsoppslutning på om lag 80 % er det naturlig at interessen for å fornye kirkens dåpsopplæring er stor i bispedømmets menigheter. Flere steder arbeides det systematisk med å gi dåpsamtalene en form og et innhold som inkluderer og skaper tilhørighet til kirken. Dette er viktig med tanke på den etterfølgende trosopplæringen.

Når det gjelder trosopplæringsreformen merker vi et økende engasjement, noe som kommer til uttrykk i mange kontaktpunkter med menigheter og tilsatte og gjennom antallet søknader om å bli prosjektmenigheter. I flere prostier er det gjort et godt forberedende arbeid ved at menigheter og fellelråd allerede har trukket opp rammene for samarbeid slik at de står klar til å ta imot midler i 2009.

I Nidaros er i forsøksperioden 34 menigheter inkludert gjennom 14 prosjekter. Dette har vært en viktig vitamininnsprøytning. Menighetene er gitt mulighet til å prioritere trosopplæringen og har høstet verdifull erfaring både for egen del og for kirken som helhet. Erfaringen viser at menighetsprestenes kompetanse og erfaring etterspørres og er viktig også i dette arbeidet.

Lys Våken – den nasjonale satsingen med tilbud til 11-årsgruppa fikk oppslutning fra om lag 40 menigheter. Bispedømmerådet arrangerte to inspirasjonssamlinger og 500 barn deltok på lokale arrangementer – det tilsvarer 24 % av aldersgruppen.

Konfirmasjonsprosenten er stabil og konfirmasjonsforberedelsene i menighetene preges av varierte, kreative og kvalitetsbevisste opplegg. Vi har inntrykk av at ungdom er beviste i sine valg også når det gjelder konfirmasjon. At det er en kirkelig konfirmasjon er viktig for mange, og når oppleggene også har et ”godt rykte” bidrar det til å rekruttere nye konfirmanter. Stadig flere menigheter har enten alene eller i samarbeid med andre et tilbud til ungdom etter konfirmasjonen. Dette dreier seg i stor grad om ledertrening slik at ungdommene kan være ledere for senere konfirmantkull.

Det er enda et stykke igjen til vi kan si alle mennesker i alle menigheter, uansett funksjonsnivå, får dekket sitt behov for fellesskap, blir betraktet som likeverdige og har noe å bidra med i gudstjenestene. I denne sammenheng tenker vi særlig på mennesker med utviklingshemming.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Bispedømmerådet har i 2008 tatt på alvor at det regionale leddet i kirken har fått et større ansvar for oppfølging av arbeidet med trosopplæringsreformen. I 2008 ble Sør-Innherad prosti det første prostiet hvor alle menighetene startet implementeringen av et systematisk og helhetlig trosopplæringstilbud til alle dømte 0 – 18 år. Som følge av det samarbeidet som i flere sammenhenger allerede var på plass mellom menighetene og det forhold at det i prostiet er bare ett fellelråd, lå det godt til rette for å etablere de avtaler og strukturer som trengs for trosopplæringsarbeidet.

Fra bispedømmets side ser vi det som viktig å inspirere og gi faglig påfyll til konfirmantlærere og trosopplærere. Egne fagdager for disse medarbeiderne er videreført.

Bispedømmerådet har av Kirkerådet fått midler til et eget trosopplæringsprosjekt, ”Rett til tro”, rettet mot mennesker med utviklingshemming. Gjennom prosjektet er det arbeidet særlig med gudstjenester for alle, med konfirmanttida og med kompetanseutvikling og holdningsskapende arbeid blant tilsatte og råd. I mange av prostiene er det oppnevnt prostikontakter og flere steder har kirken i samarbeid med andre lagt planer og iverksatt konkrete tiltak.

Arbeidet innen prosjektet Ung i Nidaros er ført videre med vektlegging av å få Ungdomsrådet til å fungere. Ungdomstinget er gjennomført med 30 delegater. Når oppslutningen ikke er større kan det ha sammenheng med Ungdomstingets begrensede myndighet og innflytelse. En ny INFO-folder har bidratt til flere forespørsler fra menigheter om besøk fra ungdomslederteamet. Fra mange i bispedømmet var det over tid etterlyst et bredt ungdomsarrangement i bispedømmets regi. Et betydelig arbeid ble lagt ned i forberedelsene til dette – både med selve arrangementet og med å spre informasjon og motivere for deltagelse. Påmeldingen ble imidlertid ikke stor nok til at arrangementet kunne gjennomføres.

Noe av forklaringen kan tilskrives at markedsføringen ikke nådde ut til målgruppen/ ikke ble oppfattet som så attraktivt at det førte til påmelding og at Ungdomsrådet/ bispedømmerådet som arrangør er for perifer for de aller fleste ungdommene. Ungdomsrådet har ikke en slik status, hos hverken ansatte eller ungdom, at særlig mange opplever en lojalitet til arrangementet - slik som organisasjonene ved tilsvarende arrangementer kan profitere på: f.eks. KFUK/M og Normisjon.

Framoverskuende perspektiv

Bispedømmerådet og biskopen ser fram til en endelig og tydelig avklaring av roller og ansvar i det videre arbeid med kirkas trosopplæring.

Bispedømmerådet styrker bemanningen i seksjon for kirkeliv i 2009 med tanke på oppgavene med trosopplæringsreformen, men sikter ikke mot fast tilsetting av ny medarbeider før det blir grunnlag for hel stilling. Vi mener det vil bli lettere å rekruttere personer med relevant kompetanse når dette kan lyses ut som hel stilling.

Trosopplæringsreformen forsterker en fra før vanskelig rekrutteringssituasjon i kirka. Det er ikke lenger mulig å forholde seg bare til de kvalifikasjonskrav som gjelder for de tradisjonelle kirkelige stillinger. Gjennom trosopplæringsreformen er tilsatt mange medarbeidere som ikke har tradisjonelle kirkelig kompetanse, noe som må sees på som en berikelse for kirken. Dette forventes å måtte øke. Da blir det en utfordring å gi tilsatte med begrenset kirkelig kompetanse nødvendig grunnleggende innføring.

Trosopplæringen i konfirmasjonstida bærer preg av en grunnleggende innføring i kristen tro. I etterkant trenger mange hjelp til å trenge dypere i den kristne tro og bli del av et fellesskap som praktiserer troen. Gjennom dette kan de erfare at troen er relevant til alle arenaer i livet. Den ledertrening for ungdom som pågår mange steder fanger noe av dette, og en del ungdommer finner det naturlig å leve ut sin tro innenfor de kristelige organisasjonene. Dette er verdifullt. Begrepet ”trospraksis” som mange ungdomsledere har blitt opptatt av, kan bidra til en annen dimensjon også til det ledertreningsarbeidet som pågår.

Bispedømmerådet har som ambisjon å videreføre de erfaringer og det gode grunnlaget som er lagt gjennom prosjektet ”Rett til tro.” Ressursmessig er imidlertid dette en utfordring, og bispedømmerådet er fortsatt forundret over at Kirkerådet og departementet ikke har villet initiere at alle bispedømmer får samme ressurstilfang til dette arbeidet for de svake i samfunnet.

Prosjektet Ung i Nidaros står nå foran sitt siste år. Ressursmessig synes det ikke mulig å videreføre ordningen med en ungdomskonsulent i 50 % deltidsstilling. Viktig blir å konsolidere det som synes å fungere best og der hvor vi ser det helt nødvendig med en videreføring. Så langt peker Ungdomsråd og Ungdomsting seg ut, dels for å gi ungdom erfaring i kirkelig demokrati og styring og dels for å ivareta representasjonsordningen til Ungdommens Kirkemøte. Men fra bispedømmets side må ungdomsarbeidet også i årene som kommer ha et bredere fokus. Kursen for dette skal stakes ut når prosjektet Ung i Kirken evalueres. I 2009 blir en særlig utfordring å få ungdom til å engasjere seg i de kirkelige valgene.

3. Mål: Styrke kirkens diakonale og sosiale arbeid

Generell vurdering

Den nye planen for diakoni definerer diakonibegrepet på en annen og bredere måte enn tidligere. Definisjonen har fått gjenklang i mange av menighetenes arbeid med sitt diakonale engasjement. Men vi erfarer også at det ikke alle steder er samme forståelse for å inkludere miljøengasjement som en del av diakonibegrepet. Arbeidet med å gjennomgå den diakonale virksomhet i lys av den nye planen er i gang en rekke steder.

Kirkens Bymisjon har en sterk posisjon i Trondheim og knytter viktige deler av sitt arbeid til Vår Frue kirke midt i Trondheim sentrum. Gjennom året er det arbeidet systematisk med å utvikle ideen om en døgnåpen kirke, noe som ble realisert ved utgangen av 2008. En stor stab av frivillige medarbeidere utgjør grunnstammen i bemanningen av den døgnåpne kirken.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

For Nidaros har det vært viktig å bidra til at implementering av den nye diakoniplanen kom ordentlig i gang i 2008, i forkant av de mange andre reformene. Dette har skjedd ved to kurslederkurs med deltagelse fra alle prostiene, lønnsmidler til frikjøp av kursledere og oppfølging i en del av prostiene.

Bymisjonens arbeidsmåter og posisjon representerer et betydelig potensial for engasjement og virksomhet for svake og utsatte grupper, noe som gjerne kunne komme til uttrykk flere steder. Fra bispedømmets side har vi derfor vært opptatt av at Kirkens bymisjon burde få fotfeste også andre steder i bispedømmet. Det har blant annet vært møter om dette mellom bymisjonen og kirke og kommune i Namsos hvor det er identifisert områder og utfordringer som egner seg for samarbeid.

DIAKONIDAROS er en årlig konferanse som har blitt nyttig på flere måter. Først og fremst fordi den har blitt et regionalt faglig møtested som belyser diakonale tema, men også fordi den er en arena hvor bispedømmerådet samarbeider konkret med diakonale institusjoner og organisasjoner.

Ressursgruppen for miljø, forbruk og rettferd har i samarbeid med Grønn hverdag bidratt til at Trondheim i 2008 ble en Fair Trade kommune. Motivasjonsarbeidet mot de lokale råd for å bli grønne menigheter og la seg miljøsertifisere er ført videre. Bispedømmerådetkontoret er fortsatt Miljøfyrtårn og har gjennomført flere tiltak i 2008. Her er det en egen rapportering innen miljøfyrtårnordningen, noe som sikrer løpende oppmerksomhet mot feltet slik at sertifiseringen opprettholdes.

Framoverskuende perspektiv

Selv om det skjer en god del, erfarer vi at arbeidet med "Forbruk og rettferd" sliter med å få gjennomslag i menighetene. Selv om viljen er god, er det ikke like enkelt å prioritere dette i alle menighetene. Vi vil vektlegge at dette er et arbeidsfelt som bør inkluderes i de lokale diakoniplanene.

Med henblikk på knoppskyting av Kirkens Bymisjons arbeid ser vi at dette er avhengig av lokal forankring både i lokalkirken og lokalsamfunnet ellers. Det er derfor gledelig å registrere at det i 2009 vil bli arbeidet for en lokal plattform for en slik etablering i Namsos.

4. Mål: Fremme samarbeid mellom kirkens organer, overfor frivillige kristelige organisasjoner og mellom kirke og samfunn

Generell vurdering

Samarbeid som her omtalt favner en rekke konstellasjoner. Vårt inntrykk er at her skjer mye positivt og at det er få konflikter. Noen områder arbeides det mer intenst med og noe av dette belyses i det følgende. Ellers vises også til det som er nevnt andre steder i årsmeldingen.

Forsøksvirksomheten innen rådsstrukturen er ført videre. Forsøket med et prostistyre med delegerte fullmakter fra fellesrådet i Trondheim går nå inn i sitt siste år. En fyldig evaluering av dette forsøket vil foreligge i 1. halvår 2009. I Sør-Innherad prosti gjennomføres forsøk med felles fellesråd for alle fellesrådsområdene. Et lignende forsøk er det i Namsosområdet gjennom Midtre Namdal fellesråd. I kommunene Grong, Verran, Åfjord og Bjugn er det forsøk med felles menighetsråd for soknene. Alt dette vitner om et betydelig behov for å prøve ut annen organisering enn den som fremgår av kirkeloven. Erfaringene er gjennomgående positive. Vi ser dette som et tegn på at den tradisjonelle kirkelige organisering i fremtiden ikke bør være så fastlåst som kirkeloven tilsier.

I Nidaros er samarbeidet mellom kirke og skole/barnehage preget av respekt og kontinuitet. Noen steder har politiske signaler skapt usikkerhet i skoleledelse og blant lærere. Engasjement fra foreldre har bidratt til at tradisjonene med skolegudstjenester har blitt videreført. Noen steder har det blitt endringer i de tidligere samarbeidsavtalene, men vi ser at det gjennom samtaler i all hovedsak har vært mulig å komme fram til en samforståelse om innhold og utøvelse av kontakten. Det er derfor ingen merkbar nedgang i kontakten mellom kirke og skole/barnehage.

Fem av de seks misjonsorganisasjonene som er med i Samarbeidsråd for menighet og misjon (SMMN) har avtaler med 95 menigheter om misjonsprosjekter. Dette er en av måtene menighetenes misjonsengasjementet kommer til uttrykk på. Flere menigheter har i løpet av året skiftet organisasjon de samarbeider med eller skiftet prosjekt knyttet til samme organisasjon. En slik bevegelse i avtalene vurderes som positivt.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Biskopen og bispedømmerådet har i samarbeid med Trondheim kirkelige fellesråd og Kirkevergelaget, på vegne av de øvrige fellesrådene, etablert et Arbeidsgiverforum for rekruttering, kompetanse og fagutvikling. Gjennom dette vil vi styrke og utvikle samarbeidet om disse spørsmålene, med tanke på lokalt kirkelig tilsatte og i nødvendig samordning med presteskapet.

Samarbeidet i SMMN er ført videre i tråd med ny handlingsplan for perioden 2008 – 2012, som har tre hovedområder:

- styrke misjonsengasjementet i menighetene
- formidle en fornyet og inspirerende forståelse av misjon til ansatte og frivillige
- styrke samhandlingen mellom misjonsorganisasjonene og bispedømmet

Den årlige Lys til verden – aksjonen er gjennomført også sist år. Her opplever vi en merkbar nedgang: Over en 10-årsperiode er antallet menigheter som deltar nærmest halvert, fra 75 menigheter i 1998 til 40 menigheter i 2008. Innsamlingsbeløpet er redusert tilsvarende fra kr 120.000 til kr 80.000. Denne utviklingen henger trolig sammen med at flere menigheter ønsker å konsentrere seg om de konkrete misjonsavtalene og at nye råd og tilsatte ikke føler seg forpliktet på tidligere tradisjoner. SMMNs årlige fagdag hadde i 2008 temaet: ”Kirkens møte med nyreligiøsitet”.

Som et ledd i avtalen mellom Trondheim kommune, Trondheim kirkelige fellesråd og Nidaros biskop om felles ansvar for mennesker som trenger oppfølging innen helse og omsorgstjenesten, er det i 2008 blant annet arrangert fagdag for ansatte i kommunen og kirken. Fagdagen ga 80 deltagere impulser til konkret samarbeid og videreføring av engasjementet i menigheter og bydeler. Sammen med de andre partnerne vil vi vurdere om avtalen bør utvides til å omfatte særlige elementer for ungdom.

Framoverskuende perspektiv

I 2008 er fastsatt ny Læreplan RLE og det er vedtatt nye formålsparagrafer for opplæring i skole og for barnehage. Disse endringene er det viktig at kirkelig tilsatte gis kunnskap om og drøfter, slik at det skapes trygghet om hvordan vi som kirke bør nærme oss det fremtidige samarbeidet med skole og barnehage. Dette følges opp konkret i 2009.

Innen misjonsfeltet er det en utfordring å få til en systematisk og jevnlig evaluering av misjonsavtalene. De 40 menighetene som ikke har avtale og de 20 menighetene som verken har misjonsavtale eller deltar i Lys til Verden representerer en særlig utfordring.

Trosopplæringsreformen utfordrer menigheter og kristelige organisasjoner til å løfte i flokk og utnytte hverandres sterke sider. Det betinger et godt samarbeidsklima, noe vi i opplever at eksisterer mange steder i bispedømmet. Likevel tror vi at det her er et potensial som det er mulig å videreutvikle, noe vi gjerne vil bidra til gjennom den rollen bispedømmet får i trosopplæringsreformen.

5. Mål: Bidra til dialog og samhandling med andre kirke-, tros- og livssynssamfunn

Generell vurdering

Mange steder i bispedømmet er et økumenisk samarbeid, gjerne knyttet til gudstjenester og andre samlinger.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Den avtalen som bispedømmerådet i 2003 inngikk med Vestre synode i Mekane Yesus kirken i Etiopia er evaluert og funnet verdifull. Den ble derfor fornyet i 2008 og det arbeides nå i retning av en ungdomstur fra Nidaros til Etiopia. I 2008 besøkte synodepresidenten Nidaros i tilknytning til biskopens avskjed og besøkte da flere steder i bispedømmet.

Dialogforumet mellom Nidaros bispedømme og Muslim Society i Trondheim er ført videre med fem møter i 2008. Temaer i samtalene har vært blant annet våre religioners forhold til natur og skaperverk, karikaturtegningene av Muhammed i Adresseavisen og informasjon om hva som skjer i DNK og Muslim Society i Trondheim. Forumet har støttet det boksprosjektet "Koranen og omskjæring" som en imam i moskeen arbeider med.

Framoverskuende perspektiv

Avtalen med Etiopia fordrer jevnlig kontakt, noe vi ser at Nidaros må ta det finansielle hovedansvaret for. En annen utfordring er hvordan en slik bispedømmeavtale i større grad kan bli forankret på menighetsnivå.

Dialogforumet merker etterspørsel etter referat og innblikk i forumets arbeid, både i kirken og i det muslimske miljøet. Det er naturlig å arbeide med hvordan dialogforumet kan bli mer synlig utad.

6. Mål: Stimulere til utfoldelse av kunst og kultur innen kirke

Generell vurdering

I bispedømmet skjer det fra kirkens side mange steder et omfattende kulturelt arbeid, men her er potensialet enda større. Vi registrerer med tilfredshet at Stortinget fra 2009 har bevilget midler som skal styrke kompetansen innen kulturfeltet i menighetene.

Flere trosopplæringsprosjekter har stimulert til utfoldelse av kunst og kultur i kirka. Det preger ikke bare selve trosopplæringen, men også gudstjenester og menighetsfelleskapet for øvrig. Kirkemusikkens posisjon utenom gudstjenester og kirkelige handlinger er varierende. Fra mange prostier meldes det om en levende korvirksomhet for både barn, ungdom og voksne.

Bispedømmerådets og biskopens samarbeid med Olavsfestdagene (OFD) og Stiklestad nasjonale kultursenter (SNK) er ført videre og betraktes som viktig. Alle parter er positive til å fortsette samarbeidet og å styrke båndene. Gjennom dette gis bidrag til den kirkelige identitet og profil for virksomhetene, både internt og i det offentlige rom.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

OFDs økonomiske utfordringer ble store i 2008 og utløste debatt mellom stifterne og i media om kirkens rolle i stiftelsen og dens styre. For Nidaros bispedømmeråd og Nidaros domkirke og Vår Frue menighetsråd var det maktpåliggende å holde fast på at kirkelige organer må være direkte representert i OFDs styre. Etter endringer i stiftelsens vedtekter får styret færre medlemmer og menighetsrådet oppnevner nå i samråd med bispedømmerådet ett medlem med personlig varamedlem.

I flere år har Olsokseminaret vært arrangert i et samarbeid med OFD og SNK. I 2008 måtte dette avlyses på grunn av sviktende oppslutning.

Med tanke på den kommende kompetansehevingen innen kulturfeltet har bispedømmerådet gjennomført dialoger med en rekke kulturinstitusjoner i bispedømmet. Her åpner det seg mange spennende muligheter som er beskrevet nærmere i eget brev til Kirkerådet. Bispedømmerådet har tro på at samarbeid med Olavsfestdagene om den nye stillingen vil tilføre arbeidet særlig kompetanse og innebære en drahjelp i oppstartsfasen.

Innen kirkekunst står ferdigstillingen av ny reisebispekåpe i en særstilling. Den gamle kåpen fra 1960 var ikke lenger tjenlig og med finansiering fra en av bispedømmets banker kunne dette prosjektet nå realiseres. Den nye kåpen ble overlevert i desember, få dager etter at den nye biskopen var vigslat.

Biskopen er godkjenningmyndighet i saker som berører kirkene som kulturminner. Også i 2008 har det vært mange saker til behandling. Det kan være grunn til å trekke fram Røros kirke og Oppdal kirke hvor det begge steder blir gjennomført omfattende restaureringsarbeid i årene framover. Begge steder har fellesrådene gjort en stor innsats for å få fram gode prosjekter.

Framoverskuende perspektiv

For bispedømmets del er en overordnet målsetting at den kirkelige identitet blir tatt vare på i OFD og ved SNK. Felles refleksjon om Olavsarvens betydning i vår tid er en del av dette. En videreføring av Olsokseminarets forutsetter en særlig refleksjon knyttet til form og innhold.

Bispedømmerådet forventer å få tildelt midler til en kulturrådgiver i 2009. En utfordring i oppstartsfasen blir å forankre stillingen både i kirkelige og allmenne kulturmiljøer.

7. Mål: Legge til rette for økt deltagelse og styrking av det kirkelige demokratiet

Generell vurdering

I bispedømmet er det ulike syn på den avtalen som ble inngått mellom de politiske partiene om det fremtidige forholdet mellom kirke og stat. Kompromisset gir mulighet for større selvstendighet for kirkelige organer i viktige spørsmål samtidig som det beholdes en tydelig relasjon til staten. En forutsetning er en styrking av det kirkelige demokrati gjennom nye ordninger ved de kirkelige valg i 2009. Vi har inntrykk av at det i menighetene er engasjement for å virkeliggjøre de intensjoner som ligger i de nye valgordningene.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Som følge av de forventede oppgavene med de kirkelige valg 2009, ansatte bispedømmerådet allerede høsten 2008 rådgiver i 50 % slik at rådet skulle bli i stand til å ivareta disse oppgavene. Forberedelsene er fulgt opp senhøsten 2009 med en kursdag rettet særlig mot kirkeverger og proster.

Nidaros bispedømmeråd vedtok alternativet med både direkte og indirekte valg, noe Kirkemøtet sluttet seg til. Bispedømmerådet har senere vedtatt at det skal velges fire leke medlemmer ved det direkte valget og tre leke medlemmer ved det indirekte valget.

Framoverskuende perspektiv

Bispedømmerådet ønsker å være en aktiv part i arbeidet med å realisere demokratireformen. Rådet anser motivasjon, arbeid med gode nominasjonsprosesser og økt valgdeltagelse samt klarlegging av oppgaver og regler som grunnleggende viktig, og tar sikte på kurs i alle prostiene tidlig i 2009.

8. Mål: Ha en organisering, kompetanse og kapasitet som er brukerorientert og tilpasset oppgavene

Generell vurdering

Bispedømmekontoret er organisert i to seksjoner for henholdsvis Kirkeliv og Personal- og administrasjon og med økonomirådgiver i stab direkte knyttet til stiftsdirektøren. Organiseringen vurderes fortsatt som tjenlig.

Kvinneandelen i bispedømmekontorets ledelse er uforandret. De tilsatte fordeler seg nå slik:

Kjønnsfordeling	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Alle ansatte	41,2 %	58,8 %	0 %	100 %	53,8 %	46,2 %
Heltidsansatte	85,7 %	60 %	0 %	100 %	85,7 %	33,3 %
Deltidsansatte	14,3 %	40 %	0 %	0 %	14,3%	66,7 %
Gjennomsnittslønn	368.000	499.000	-	581.000	368.000	444.444

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Elektroniske reiseregninger er implementert for prestene i 8 av 12 prostier. Dette er et betydelig fremskritt, både miljømessig, arbeidsmessig og med raskere utbetaling. Vi har en tydelig forventning om at ordningen skal omfatte alle prester etter den tenkepausen som nå er iverksatt.

Bispedømmerådet har tatt på alvor de mangler som har vært ved bispedømmets dokumentering av risikostyringen. Rådet har derfor i 2008 vedtatt nye Retningslinjer for mål-, resultat og risikostyring. I tråd med disse er for 2009 foretatt en innledende vurdering av flere delområder, noe som konkluderte med at det lages en særskilt risikovurdering for følgende områder med tanke på 2009:

- Prestedekning
- Sykefravær
- Regnskapsoppfølging
- Demokratireformen
- Trosopplæringsreformen
- Tilskudd fra OVF til kirkelige formål

Framoverskuende perspektiv

Gjennom de reformer og tiltak som det ligger til rette for vil bispedømmekontoret i løpet av kort tid bli tilført økte ressurser. Dette handler i stor grad om utadrettet virksomhet, men vi ser at slik økt aktivitet også har virkning på administrative og økonomiske funksjoner ved kontoret. Det blir derfor en avveining hvor stor del av de økte ressursene som må avsettes til å ivareta disse oppgavene.

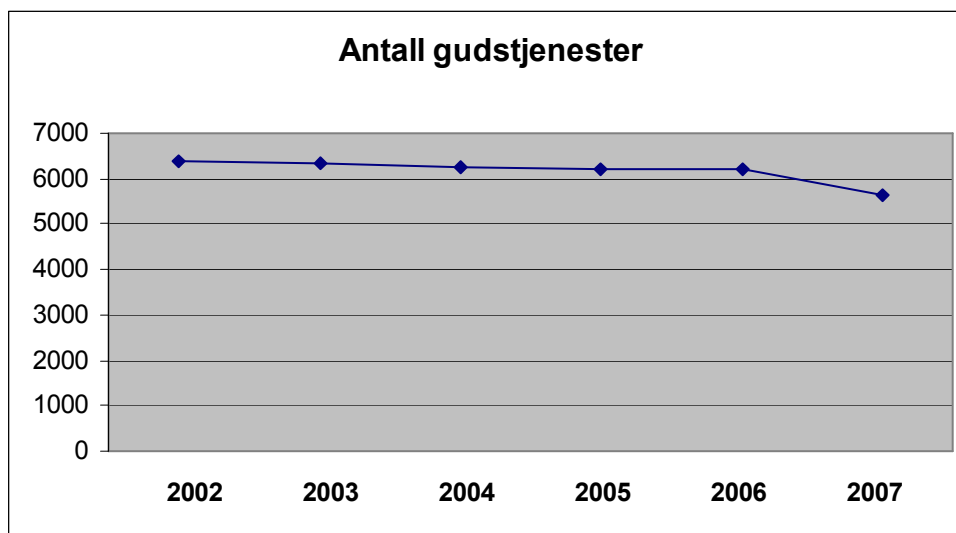
Innen risikostyringen vil oppmerksomheten særlig være rettet mot de seks områdene som er nevnt. Dernest blir det viktig å evaluere virkningen av dette arbeidet og vurdere om dette arbeidet skal justeres for 2010.

III. Prestetjenesten – delmål 9 – 14

9. Mål: Sikre menighetene og det enkelte kirkemedlem regelmessig geistlig betjening

Generell vurdering

Innledningsvis i årsmeldingen konstaterte vi at det er en nedgang i antallet deltagere på gudstjenestene, samtidig som antallet deltagere pr. gudstjeneste har økt. Dette kan forklares med å se på antall gjennomførte gudstjenester. Her viser utviklingen følgende:

Vi ser en kraftig nedgang i antallet gjennomførte gudstjenester fra 2006 til 2007. For hele perioden er nedgangen over 12 %. Dette må sees i sammenheng med både bemanningsmessige utfordringer, fritidsbestemmelsene og at det skjer en strategisk gjennomtenkning omkring gudstjenesteordningene.

I årsmeldingen for 2007 beskrev vi de utfordringer vi hadde hatt med å få besatt alle prestestillingene. Vi uttrykte stor bekymring for at det er i ferd med å bli en prestemangel som kan bety en av de største truslene mot vår landsdekkende folkekirke. Denne utviklingen har tiltatt i 2008. Dette gjelder særlig i ett av prostiene. Både vakanser, studiepermisjoner, sykdom og omsorgspermisjoner ligger bak disse utfordringene. Situasjonen har vært krevende for mange prester og flere proster.

Et økende antall lekfolk har i 2008 blitt engasjert til både gudstjenester og andre gjøremål som normalt tilligger prestatjenesten. Dette gjelder så vel til enkelttjenester som engasjement over tid.

Til tross for de rekrutteringsmessige utfordringene må vi holde fram: Gjennom bispedømmets kompetente og arbeidsvillige presteskap, de vikarprester som har stilt seg til disposisjon, de lekfolk som på en god måte har bidratt og gjennom et samvirke med lokalkirkens andre ressurser, har det vært mulig å opprettholde de viktigste delene innen prestatjenestens gjøremål i alle menighetene.

Likevel er de rekrutteringsmessige utfordringene enda større ved utgangen av 2008. Både overgang til pensjon, tilsetting i andre bispedømmer og overgang til andre stillinger innen bispedømmet har ført til en ledighet som vi ikke har opplevd tidligere. Dersom det melder seg kvalifiserte søkere vil bispedømmerådet i løpet av 1. halvår

foreta fast tilsetning i 17 prestestillinger. I tillegg kommer ett prosteembete som er ledig og noen langvarige vikariater.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

De bemanningsmessige utfordringene har utløst arbeid med en egen handlingsplan for rekruttering av prester. Vi erkjenner dog at disse utfordringene ikke kan løses av Nidaros alene.

Som et ledd i å kvalifisere og rekruttere studenter til prestatjenesten deltar Nidaros biskop sammen med tre andre biskoper i programmet "Veien til prestatjeneste". På årets O-1 og O-2 samlinger var det 14 deltagere knyttet til Nidaros. Region Nord har lagt vekt på et godt faglig opplegg med desentralisert kurssted og kontakt med lokalmiljøet gjennom ekskursjoner. Årets samlinger var i Alta og inkluderte møte med nordsamisk kirkeliv. Biskopenes personlige deltagelse sammen med andre ressurspersoner fra bispedømmene gir gode muligheter for å samtale med og følge opp deltagerne.

Framoverskuende perspektiv

For å sikre menighetene og kirkemedlemmene tilstrekkelig geistlig betjening blir det i årene framover nødvendig å arbeide med rekruttering på mange fronter. Det er nødvendig med både kortsiktige tiltak og et langsiktig arbeid, i så vel menigheter som fra bispedømmets side samt på nasjonalt nivå.

En av de ordningene som skal bidra til rekruttere kompetente prester er "Veien til prestatjenesten". Kursmodellen som Region Nord har valgt er relativt kostbar og reiseutgiftene for studentene blir store. Dersom dette i fremtiden ikke dekkes fullt ut må modellen justeres eller alle fire bispedømmerådene må bidra med midler fra eget budsjett.

Vi ser fortsatt behov for at informasjonen til studentene kvalitetssikres bedre, både slik at ingen studenter faller utenfor og slik at studentene får nødvendig informasjon i god tid før tiltak skal gjennomføres.

10. Mål: Tilpasse prestatjenesten til lokale forhold og utfordringer

Generell vurdering

Prestene opprettholder sin lokale tilhørighet til ett eller et fåtall sokn, noe som vurderes som positivt. Dette bidrar til nærhet mellom presten, kirkemedlemmene og lokalsamfunnet. Samtidig ser vi at menighetene er forskjellige og at utfordringene blir ulike. Vårt inntrykk er at prestene sammen med de lokale råd etterstreber å tilpasse tjenesten ut fra lokale behov og ønsker.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Gjennom bispedømmets strategiplan legges føringer for hvordan biskop og bispedømmeråd ønsker å profilere arbeidet i bispedømmet de kommende årene. Med dette gis også impulser til det lokale arbeidet. Samtidig er vi inneforstått med at de lokale behov og ressurser avgjør i hvor stor grad menighetene og prestene kan følge opp bispedømmets prioriteringer.

Ett felt hvor det er behov for en grundig gjennomgang er forordningen av gudstjenester. Biskopen har derfor initiert at gudstjenesteordningene blir gjennomgått og vurdert i lys av de lokale behov, den faktiske bemanning og ut fra en strategisk tenkning om gudstjenester i menighetene og prostiet som helhet. I løpet av de nærmeste årene ser vi for oss en gjennomgang av de fleste gudstjenesteordningene.

Befolkningsøkningen i de tettest befolkede områdene – fra Verdal til Melhus – tilsier økt bemanning. Bispedømmerådet har kanalisert noen av de økte ressursene dit de siste årene. For ytterligere å bidra til en mer rettferdig ressursfordeling mellom menighetene er en stilling på Hitra/Frøya inndratt i 2008. Bispedømmerådet vil vurdere inndraging av ytterligere to stillinger.

Framoverskuende perspektiv

For få år siden ble Byåsen prosti skilt ut fra Heimdal prosti slik at vi i den sør og vestlige delen av Trondheim har to prostier med henholdsvis 29 000 og 40 000 kirkemedlemmer. Strinda prosti ligger i byens østlige del og har 51 000 kirkemedlemmer, 9 sokn og 12 prester i tillegg til prosten. Dette er bispedømmets mest folkerike prosti. Det fjerde prostiet i Trondheim er Domprostiet med 21 000 kirkemedlemmer, 4 sokn og 7 menighetsprester. Det er nå reist spørsmål om det mellom disse prostiene bør skje en grenseregulering og at det i den forbindelse bør opprettes ytterligere ett prosti.

Prestetjenestens utfordringer er mangesidig: Rekrutteringsmessige forhold, en riktig balanse mellom arbeid og fritid, engasjement i flere kirkelige reformer og forventninger fra menigheten om en nærværende prestatjeneste. Dette utfordrer til en kontinuerlig gjennomtenkning av hvordan ressursene fordeles mellom gudstjenester/kirkelige handlinger og andre viktige oppgaver. Dette gjelder så vel i prostier som i menigheter. En slik prosess innebærer prioritering hvor noe også må legges til side. Dette kan være både smertefullt og vanskelig. Samtidig kan det gi grunnlag for å skape ny innovasjon, vekst og vitalisering i arbeidet lokalt.

11. Mål: Utvikle kunnskaper, ferdigheter, holdninger og motivasjon for tjenesten hos den enkelte prest

Generell vurdering

Presteskaper er preget av høy kompetanse og motivasjon. De bemanningsmessige utfordringene har imidlertid de siste årene bidratt til en noe mindre interesse for studiepermisjoner av lengre varighet.

Etableringen av arbeidsveiledning for prester og andre, som skjedde for 15 år siden, var et strategisk godt grep. Gjennom dette gis deltagerne hjelp til å arbeide med sentrale utfordringer knyttet til selve arbeidet eller utfordringer på det mer personlige plan. Dette har blitt et viktig personalpolitisk verktøy som også er med på å forebygge slitasje og konflikter samtidig som det gir mulighet for å øke kvaliteten på tjenestene.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Bispedømmet har i en lang rekke år prioritert årlig etterutdanningskurs over 2 døgn for alle prester. Faglig utvikling, fellesskap og en mulighet for å møte biskopen er sentrale anliggender med disse kursene. Dette året var også kateketer og menighetspedagoger invitert. Hovedoverskriften var: ”Kirka vårres – bygning og fellesskap? Menighetstilhørighet og menighetsutvikling på trøndersk jord.” Gjennom foredrag og seminarer ble dette belyst på flere måter. De 110 deltagerne gir gode evalueringer, særlig høy score for det teologiske hovedforedraget.

Prostens rolle i kompetanseutviklingen er styrket ved at prosten har fått stilt til disposisjon et beløp som kan nyttes til dette formålet. På denne måten har prostene kunnet tilrettelegge individuell deltagelse på enkeltkurs/fagdager både i og utenfor

bispedømmet, fagdager for prestene (og dels andre) i prostiet og studiereiser for presteskaper. Dette gir prosten en større mulighet til å påvirke retningen på den kompetansehevingen som skjer blant prestene.

En ny 2-årig veiledningsfase ble startet i 2008 med 31 deltagere fordelt på 5 grupper. 22 av deltagerne er prester og 17 er kvinner. I tillegg er det noen individuell veiledninger. Å arbeide som veileder over tid er krevende og vi har sett det som riktig å gi veilederne god faglig oppfølging. Våre 13 veiledere har hatt tilbud om 3 fagsamlinger i 2008.

Framoverskuende perspektiv

For det årlige etterutdanningskurset ser vi særlig to utfordringer: I større grad benytte foredragsholdere og bidragsyttere fra eget bispedømme samt å øke deltagelsen ytterligere, ikke minst fra andre tjenestegrupper når opplegget innbyr til det. Den begrensede deltagelsen fra lokalt kirkelig ansatte henger sammen med fellestrådenes vanskelige økonomi.

Vi registrerer en viss avgang når det gjelder arbeidsveiledere – noen blir pensjonister, noen flytter og noen ønsker avløsning eller en pause. Det er viktig å opprettholde veilederkorpset og vi ser behov for at det igangsettes en ny runde med utdanning av arbeidsveiledere.

12. Mål: Motivere og tilrettelegge for flere kvinner til tjeneste som menighetsprester og i lederstillinger i kirken

Generell vurdering

I 2008 er det foretatt tilsetting i 14 prestestillinger hvorav halvparten er kvinner. Totalt er det 37 kvinner i de 118 prestestillingene (prosteembetene unntatt), noe som tilsvarer 31 %.

I 2008 har det tiltrådt en ny prost. Det er ingen endring i kjønnsfordelingen. Rapporten skal på dette punktet inneholde følgende tabell:

Kjønnsfordeling	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Alle ansatte	30 %	70 %	16,7 %	83,3 %	31,5 %	68,6 %
Heltidsansatte	100 %	98,9 %	100 %	100 %	100 %	98,8 %
Deltidsansatte	0 %	1.1 %	0 %	0 %	0 %	1,2 %
Gjennomsnittslønn	445.000	461.000	561.000	566.000	439.000	447.000

I 2008 er utnevnt ytterligere en kvinne som prost. Vedkommende tiltrer i 2009 og er ikke med i tabellen foran.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Ved kunngjøring av prosteembeter foreslås fra bispedømmets side at kvinner skal oppfordres til å søke, noe departementet har fulgt opp. Gjennom sin ansettelsespolitikk bidrar bispedømmerådet til at det blir en balanse mellom kvinner og menn i menighet og prosti. Gjennom lokale lønnsforhandlinger har kvinner fått en større andel av potten enn det en pro-rata fordeling tilsier. Etatsstatistikken viser at kvinners andel i kompetanseutviklingen er i overkant av det som følger av andelen kvinner i presteskaper.

Framoverskuende perspektiv

Etter vår vurdering er andelen kvinner på et tilfredsstillende nivå sett i sammenheng med tilgangen på kvinnelige prester. I noen prostier er det dog et misforhold i kjønnsbalansen, noe som bør rettes opp på sikt.

Den største utfordringen er å gi kvinnelige prester kompetanse og frimodighet til å søke lederstillinger som prosteembeter.

13. Mål: Styrke ledelsen av prestedtjenesten, samordningen mellom prestene og kirkens valgte organer og samvirket mellom prestene og andre kirkelig tilsatte

Generell vurdering

Prostens posisjon som leder av prestedtjenesten er gjennom flere år styrket og representerer et godt strategisk grep. De fleste menighetsprestene har nå prostiet som tjenestedistrikt, men det er fortsatt 7 prester som ikke har skrevet under ny arbeidsavtale. Selv om prostiet er tjenestedistrikt skjer mesteparten av prestens arbeid i de sokn som er definert som tjenestested. Store avstander gjør at det innen flere av prostiene er definert arbeidsområder – samarbeidende sokn - hvor prestene i større grad samarbeider og tjenestegjør enn hva de gjør i hele prostiet.

Prostens samvirke med kirkevergene utvikler seg stadig. I alle prostiene er det jevnlig kontakt, i noen prostier regelmessige møter og i andre prostier mer sporadiske møter. I denne sammenheng er utfordringene for prostene svært forskjellige: To prostier hvor fellesrådsfunksjonen er organisert identisk med prostiets størrelse, Trondheim kirkelige fellesråd som favner flere prostier og ett prosti med 9 fellesråd/kirkeverger.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

For å styrke prostens ledelse skjer bispedømmets bidrag særlig gjennom: 4 årlige prostemøter, gruppeveiledning 4 ganger hvert år og individuell ledelsesdialog med hver prost. Dessuten har prostene prostesekretærer og har fått stilt til disposisjon noe økonomiske ressurser for å utvikle fellesskap og kompetanse i prostiet.

I 2008 er gjennomført ledelsesdialog med 9 proster og prostene har deltatt på det lederutviklingsprogrammet for proster som har skjedd i departementets regi.

Framoverskuende perspektiv

Det er en målsetting at alle prestene skal ha prostiet som tjenestedistrikt. Blant de få som gjenstår er det grunn til å tro at flere vil signere ny avtale i løpet av 2009.

For å stimulere ytterligere til samvirket mellom proster og kirkeverger vurderes nå konkret når trinn to i opplegget ”Sammen om å lede” skal avvikles. En fortsatt styrking av prostenes lederskap vil skje gjennom en oppfølging av lederutviklingsprogrammet.

14. Mål: Sikre gode arbeidsvilkår for prestene

Generell vurdering

Samvirket med vernetjenesten, som er organisert med et regionalt hovedverneombud som også er verneombud for prostene og tre verneombud som har ansvar for hver sine prostier, er konstruktivt og preget av gjensidig tillit. Gjennom dette har arbeidsgiver en viktig medspiller i det å tilrettelegge gode arbeidsvilkår.

I den årlige arbeidsplassundersøkelsen gir prestene score på en skala fra 1 til 6 innenfor en rekke spørsmål som berører blant annet trivsel. Resultatene er meget oppmuntrende og viser høy trivsel. Vi mener dette skriver seg fra en rekke mindre og større faktorer og nevner: En positiv holdning blant prestene – til både prostens lederskap og helheten i prostiet, stor og økende deltagele i prostens møter med presteskapet, etablert ordning for medbestemmelse i prostiene, større tydelighet i forvaltningen av ferie- og fritid og med forutsigbar tjeneste i den grad prestedtjenesten kan være det.

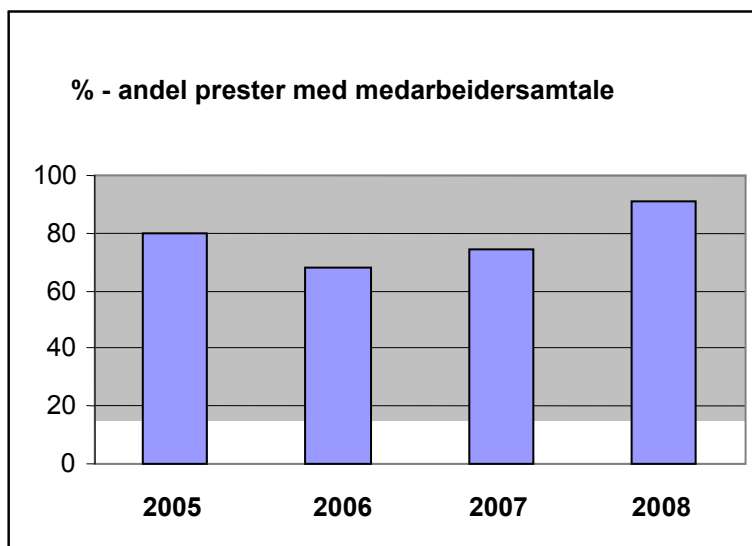
Ved inngangen til 2008 var det 9 prester over 62 år i bispedømmet. Av disse var 8 med i det statlige forsøket med redusert arbeidstid for seniorer. Forsøket har bidratt til en lettere arbeidsbelastning for seniorenne, har imøtekommet behovet for å ta hensyn til livs- og helsesituasjonen og gitt grunnlag for å stå lengre i tjenesten. En av prestene har gått over på pensjon i løpet av året.

Sykefraværet holder seg fortsatt høyt i bispedømmet. Det er de lange sykemeldingene som gir utslaget. Oppfølgingen av sykmeldte er i all hovedsak i tråd med IA-avtalens intensjoner. Selv om det er innslag av arbeidsrelaterte sykefravær, er dette en liten andel.

Bispedømmets strategier, planer og tiltak

Den årlige arbeidsplassundersøkelsen blant prestene og prostenes samtlende HMS-rapportering har vært og er et prioritert område i bispedømmet. Vi har her et verktøy for både å måle ”temperaturen” i bispedømmet på sentrale HMS-områder i tillegg til at dette bidrar til å følge opp enkelttilfeller i den grad dette er naturlig.

Også medarbeidersamtaler har i mange år vært et prioritert verktøy i Nidaros. Likevel har vi slitt med at dette verktøyet har blitt brukt systematisk alle steder. Dreiningen mot at det nå i all hovedsak er prosten som har medarbeidersamtale med samtlige prester i prostiet bidrar til at andelen som får medarbeidersamtale øker. Gjennom de siste årene har dette utviklet seg slik:

Når 91 % av prestene hadde medarbeidersamtale i 2008 er vi tilfreds med den betydelige økningen dette representerer, ikke minst fordi 8 av de 10 prestene som ikke hadde medarbeidersamtale var fra samme prosti – et prosti hvor prosten hadde lang permisjon og deretter fratrådte. Biskopen har i 2008 hatt medarbeidersamtale med 6 av 12 proster. Den lave andelen må sees i sammenheng med bispeskiftet.

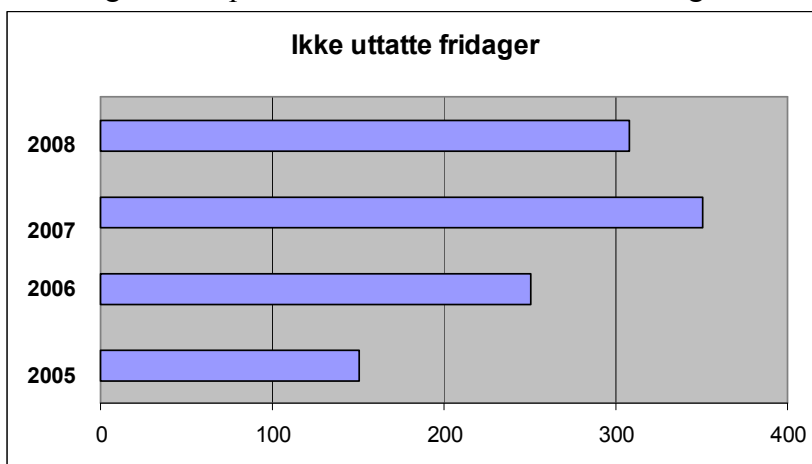
For å forebygge mobbing på arbeidsplassen er i 2008 gjennomført en fagdag for proster, verneombud og tillitsvalgte med dette som tema.

I seniorforsøket har det vært jevnlig møtepunkter med prestene og de respektive prostene. Uttaket av fritid har vært individuelt tilpasset, har skiftet noe gjennom forsøksperioden og fordeler seg slik pr. 1.10.2008 for de 7 prestene som fortsatt var med:

	Antall menn	Antall kvinner
Fri en fast dag hver uke	1	
To sammenhengende fridager annenhver uke		1
Fri hver femte uke	5	

De 8 prestene fordelte seg på 7 prostier med høyst forskjellig geografi. Generell dårlig tilgang på prester til vikartjenester har til dels gjort det nødvendig å løse vikarbehovet med mange små stillinger hvor også vikarer uten kompetanse som prest har vært leidd inn, blant annet til konfirmantarbeidet. Likevel har det blitt mindre prestetjeneste og noen prester i fast stilling har bidratt ved merarbeid. Vikarutfordringene vært så store at bispedømmet har hatt utgifter tilsvarende bare om lag 75 % av bevilgningen.

Prestene skal ha en arbeidsplan med 5 arbeidsdager og 2 fridager hver uke. Dette er i stor grad tilfelle. Noen ganger skjer det uforutsette ting slik at presten må arbeide på en oppsatt fridag. Slike dager skal erstattes med fri en annen dag, men dette skjer ikke bestandig. Et mål på arbeidsvilkårene er derfor omfanget av ikke uttatte fridager.

Av de 308 fridagene som ikke var uttatt skriver 178 av dagene seg fra 2 prostier og enkelte prester har et urovekkende høyt tall.

Vi registrerer at det prostiet som har hatt vanskeligst bemanning ikke er blant de prostiene som har spesielt mange ikke uttatte fridager. For å få ned antallet dager er det nødvendig at prestene føler seg forpliktet på den avtalen som ligger til grunn. Også større tydelighet mellom prost og prest omkring arbeidsplaner og avvik fra disse bør medvirke til å redusere antallet dager.

Framoverskuende perspektiv

For 2009 er målet at alle prestene skal ha medarbeidersamtale og at antallet ikke uttatte fridager reduseres betydelig.

Forsøket med redusert arbeidstid for senioren er særlig interessant i en tid med prestemangel. Seniorennes melding er tydelig: Dette er en tilrettelegging som må fortsette. Uten det står vi i fare for at flere av prestene avslutter sin tjeneste relativt raskt.

Her ligger flere utfordringer både til de statlige myndighetene som iverksatte forsøket og til bispedømmet: Skal de prestene som sa seg villige til å være med i forsøket få en mer krevde arbeidssituasjon etter forsøkets avslutning? Eller skal arbeidsgiver skyve

dette etiske spørsmålet fra seg? Hvordan skal forholdet mellom tilretteleggingen for disse prestene og de som blir seniorer i de kommende årene være? Er det, ikke minst i dagens rekrutteringssituasjon, bedre å beholde seniorenene i stilling med full lønn og med 80 % arbeid, selv om dette skulle medføre mindre prestetjeneste? Et spørsmål blir også hvor stort handlingsrom bispedømmene selv i praksis har med henblikk på tilrettelegging for seniorer.

Nidaros bispedømme ser med forventning fram mot den evalueringsrapporten som kommer. Samtidig er det åpenbart at noen av de utfordringene som her ligger er påtrengende å få løst i god tid før forsøket avsluttes.

Trondheim, 27. februar 2009

Åge Søsveen
Rådsleder

Tor Singsaas
biskop

Kristian Stendahl
stiftsdirektør

Vedlegg:

- Etatsstatistikken for 2008
- Fra biskopens virksomhet 2008
- Endringer i bemanningen 2008

Dato: 07.02.2009

Vår ref.: 08/89-3 /KST

Saksbehandler: Kristian Stendahl